

01000027173

Ministerstvo k...
Maltézské náměstí 1
118 11 Praha 1

Návrh na prohlášení věci za kulturní památku

Obec: Ústí nad Labem
 Část obce: Centrum
 Okres: Ústí nad Labem
 Kraj: Ústecký
 Číslo popisné: č. p. 9
 Ulice, číslo orientační: Pasteurova, 1500
 Katastrální území: Ústí nad Labem
 Parcelní čísla: St. p. č. 516
 Vlastník: Univerzita Jana Evangelisty PURKYNĚ,
 Hofeni 3083/13, Ústí nad Labem, Severní Terasa, 400 11
 (dále UJEP)

Název věci: Pavilon „A“ chirurgie bývalé Okresní nemocnice (nyní areál UJEP)

Stručný popis:

Pavilon „A“ chirurgie se nachází v areálu nemocnice, kterou zde nechalo vystavět město na k tomuto účelu zakoupeném pozemku podle plánu z roku 1892. Prvním vstupem do území byla tedy drobná rádková zástavba pavilonové nemocnice podle projektu teplického architekta Maxe Loose. Jako mustr posloužila nemocnice v Eppendorfu u Hamburku, která vznikla roku 1889 jako jedna z největších a nejmodernější v Německu a sloužila tehdy za vzor mnoha dalším městům na světě. Vnesla do budování nemocnic nové trendy – především pavilónové uspořádání budov, parkové úpravy okolí a místo založení na hranicích města na zelené louce. (Historický nemocniční areál v Eppendorfu slouží dnes jako součást univerzitní kliniky a tedy má velmi blízký osud se svou ústeckou „kopií“). Na tomto principu pokračovala roku 1916 výstavba pavilonem F1 od městského architekta Ernsta Kroha ve stylu abstrahovaného neoklasicismu.

Protože další nástavby, přístavby či vylepšování stávajícího stavu už nepřicházely v úvahu, rozhodl správní výbor ústecké nemocnice roku 1926 podrukté v dějinách města o stavbě nové nemocnice. Hledalo se pro ni vhodné místo, ale ve městě, kde se všude bouřlivě stavělo, to bylo složité. Proto nakonec padl návrh postavit novou nemocnici ve starém areálu a využít část stávajících objektů. Nebyl to ale žádný velký ústupek ze záměru vystavět moderní nemocnici. Stísněné podmínky historického areálu si jen vyžádaly specifické řešení, které dodalo ústecké nemocnici na monumentálnosti. Projektanti, vedoucí městského stavebního úřadu Ing. Ernst Kröb, městský stavební rada architekt Franz Josef Arnold a městský úřední lékař Theodor Gruschka, museli spojit jednotlivá oddělení do pouhých dvou hlavních pavilónů, které pak ale musely být pojaty jako výškové stavby. Inspirací se jim staly výškové nemocniční budovy v Americe a Německu. Dle pramenů čerpaly

pověřené osoby zejména v Mnichově, v této souvislosti se nabízí srovnání s mnichovskou klinikou na Thalkirchnerstrasse, která je ve svém konceptu takřka identická s ústeckými pavilony. Pavilon chirurgie je o něco expresivnější a tak evokuje i souvislosti s tvorbou Petera Behrense (továrna AEG Humboldtheim, 1910) či Hanse Poelziga, potažmo s filmem Metropolis od Fritze Langa.

Nová nemocnice měla obsloužit dva okresy Ústecký a Chabařovický s celkovým počtem obyvatel 120 tisíc. V první etapě mezi léty 1926 a 1929 vznikl osmipodlažní pavilon interny (pavilon B, dnes přestavěn na FUD UJEP) a v druhé etapě 1930-1937 sedmipodlažní pavilon chirurgie (pavilon A, dnes potenciálně sídlo PFF UJEP). Komplex se železobetonovým skeletem vyniká moderním pojetím architektury. Jde o jednu z nejranějších realizací takto progresivní a zároveň monumentální architektury v českých zemích, vzhledem k tomu, že celkový koncept a plánová dokumentace pocházejí již z roku 1926. Čini to stavbu velmi zajímavou (v Čechách se nabízí srovnání např. s Veletržním palácem v Praze, s přihlédnutím k tomu že koncept stavby patří do německého myšlenkového diskursu nové věcnosti a expresionismu) a její význam v dějinách architektury na českém území je neprávem opomenut.

Neméně pozoruhodná byla také spojovací chodba (demolice 2010), která přerůstala v dolní části areálu u pavilonu chirurgie v jakousi drůzu či chumel organických tvarů. Jednalo se o operační sály nemocnice. Autorem operačních sálů v ústecké nemocnici byl Rudolf Perthen, vídeňský architekt původem z Děčína, žák Otto Wagnera, který ve svém rodném městě projektoval mimo jiné městský úřad s knihovnou. Do areálu je zahrnuta též ulice s několika činžovními domy ze začátku 20. století.

Datace včetně vývojových etap:

Vnější podoba Pavilonu „A“ bývalé chirurgie je víceméně s původními prvky (okenní rámy, římsy, zábradlí) zachovaná od doby vzniku tj. roku 1937. Vnitřní dispozice jsou až na malé výjimky také původní. Interiér doznal změn zejména prvky vnitřních dveří, výtahů, vypínačů, osvětlení a vybavení nábytkem v 80. letech minulého století.

O architektonické i funkční kvalitě celé stavby svědčí ohlasy v dobové literatuře. O „nové“ ústecké nemocnici referovali: Lodgman Rudolf, Stein Erwin ed.; Die sudetendeutschen Selbstverwaltungskörper Band: 3 Aussig; Berlin 1929; s. 156, Zeitschrift für das gesamte Krankenhauswesen, Sešit 13, 5. 6. 1941, s. 243-254, Leben und Kraft durch kommunales Schaffen der Stadt Aussig 1918-1938, Ústí nad Labem 1938 (nevydáno), s. 218 – 222.

Současný stav věci:

Pavilon „A“ bývalé chirurgie Masarykovy nemocnice je v současnosti uzavřený a nevyužívaný od roku 2006, kdy přestal sloužit svému původnímu účelu. Od té doby areál bývalé nemocnice prochází přeměnou na univerzitní kampus UJEP. Výstavbu jednotlivých částí kampusu UJEP realizuje liberecká kancelář Sial architekti s.r.o. V roce 2008 proběhla přestavba sesterského Pavilonu „B“ bývalé interny pro účely Fakulty užitého umění a designu firmou Reconstruction s.r.o.

Způsob užívání věci:

Celý objekt je v současnosti nevyužíván a podléhá pozvolné degradaci.

Odůvodnění návrhu:

Architektonické hodnoty překračují hranice okresu a stavi Ústí nad Labem mezi moderní města té doby. V dnešním kontextu je dokladem doby, kdy na území města Ústí nad Labem vznikaly architektonicky vrcholné stavby. Pavilon „A“ chirurgie bývalé nemocnice je posledním zachovalým modernistickým domem celého nově přestavovaného areálu Kampusu UJEP. Vzhledem k bombardování města spojeneckými vojsky na konci II. světové války a následně rozsáhlým asanacím v 80. letech minulého století, došlo k vymazání podstatné části paměti tohoto města a tyto alespoň jednotlivé stavby, ať „poměrně mladé“, rozhodně pomohou historický obraz města ukotvit. Stavba

vzhledem ke své monumentálnosti a výraznému architektonickému pojetí zároveň tvoří důležitý prvek v panoramatu centra města.

Důležitým městotvorným prvkem je stavba také z pohledu svého autora. Franz Josef Arnold byl ústeckým městským architektem a vedoucím stavebního úřadu. Na jeho stavbách je patrný příklon k abstrahovanému vnímání v duchu nové věcnosti. Ve srovnání s ostatními architekty ve městě byla Arnoldova produkce opravdu rozsáhlá a výrazně ovlivnila podobu města. Řada jeho domů skládila ve své době velký ohlas v odborných kruzích. Obzvlášť to platí pro tzv. S-domy z roku 1933, což je dvojice městských pavlučových domů se sociálními byty, které vynikají zvláště podle vrstevnice, čímž vytváří dvě souběžná písmena S.

Návrh podalo 12. ledna 2012

Občanské sdružení 400/27

Na Výsluní 2098/13

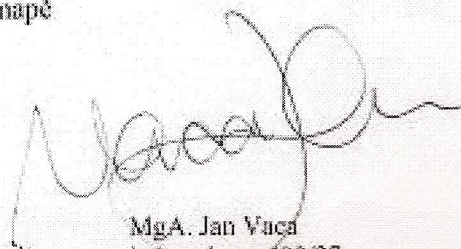
400 11 ÚSTĚ N. L.

IČO: 265 16 195

Návrh zpracoval, datum:

Ing. Arch. Jiří Němeček, MgA. Jan Vaca, leden 2011

přílohy: 1 x Vyznačení budovy v katastrální mapě
6 x fotodokumentace
1 x průvodní dopis

MgA. Jan Vaca
jednatel o.s. 400/27
www.usti-aussig.net
web o architektuře na severu Čech